

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL**

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 31 ta' Mejju, 2023.

Numru 4

Rikors numru 1241/12/2 GM

Giuseppe *sive* Joseph Camilleri

v.

Norbert Camilleri u martu Jacqueline Camilleri, u b'digriet tat-13 ta' Marzu 2020 ġie msejjaħ fil-kawża l-Uffiċċju Kongunt

1. Din is-sentenza tittratta t-talba tal-attur għat-tħassir tas-sentenza li din il-Qorti tat fit-23 ta' Frar 2022 ("sentenza attakkata") li biha ġie miċħud l-appell tal-istess attur minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-15 ta' Lulju 2021, u sabiex issir ritrattazzjoni. L-attur ibbaża t-talba fuq l-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 u jallega li s-sentenza attakkata hi milquta minn żball ta' fatt.

Preliminari

2. Il-kawża oriġinali nbdiet b'rikors maħluf ippreżentat fl-14 ta' Diċembru 2012. L-isfond fattwali ġie spjegat hekk fis-sentenza attakkata:

“8. Fir-rikors ġuramentat tiegħu l-attur sostna li hu inkwilin rikonoxxut mill-Gvern ta' żewġ porzjonijiet art biswit xulxin:

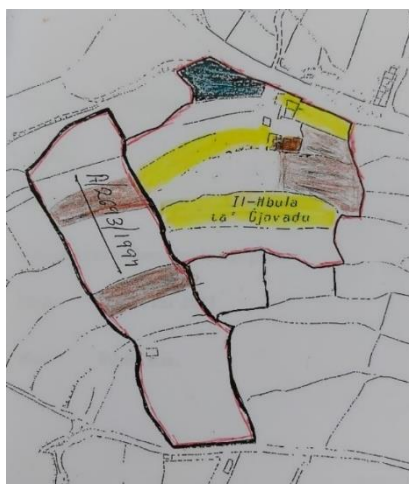
(i) Waħda li għandha forma rettangolari u bin-numru ta' referenza A/2693/1997 magħrufa bħala 'Għalqa Hbula ta' Ġiovaddu', id-Dokkiena, fin-Naxxar, bi qbiela ta' €19.80 fis-sena;

(ii) Oħra b'forma aktar kwadra u bin-numru ta' referenza A/2128/1997 magħrufa bħala 'Għalqa ta' Taxi' jew 'ta' Wied Fattiek', (magħrufa mal-Uffiċċju Kongunt ukoll bħala "Ta' Pannelli") bi qbiela ta' €18.63 fis-sena.

9. Iż-żewġ porzjonijiet art huma delinejati bl-aħmar f'pjanta mehmuża mar-rikors promutur, immarkata Dok JC3. Fl-istess pjanta l-attur indika ukoll b'kuluri differenti diversi partijiet tal-istess art li skontu huma illegalment okkupati minn membri differenti tal-familja tiegħu. Għalhekk ippreżenta din il-kawża flimkien ma' tliet kawżi oħra kontribom fejn talab l-iżgumbrament tal-persuni li jsostni li qegħdin jokkupaw porzjonijiet differenti tal-artijiet in kwistjoni.

10. Il-parti rilevanti ta' Dok. JC3 hi riprodotta hawn taħt:

'Għalqa
Hbula ta'
Ġiovaddu' id-
Dokkiena
(A2693/1997)

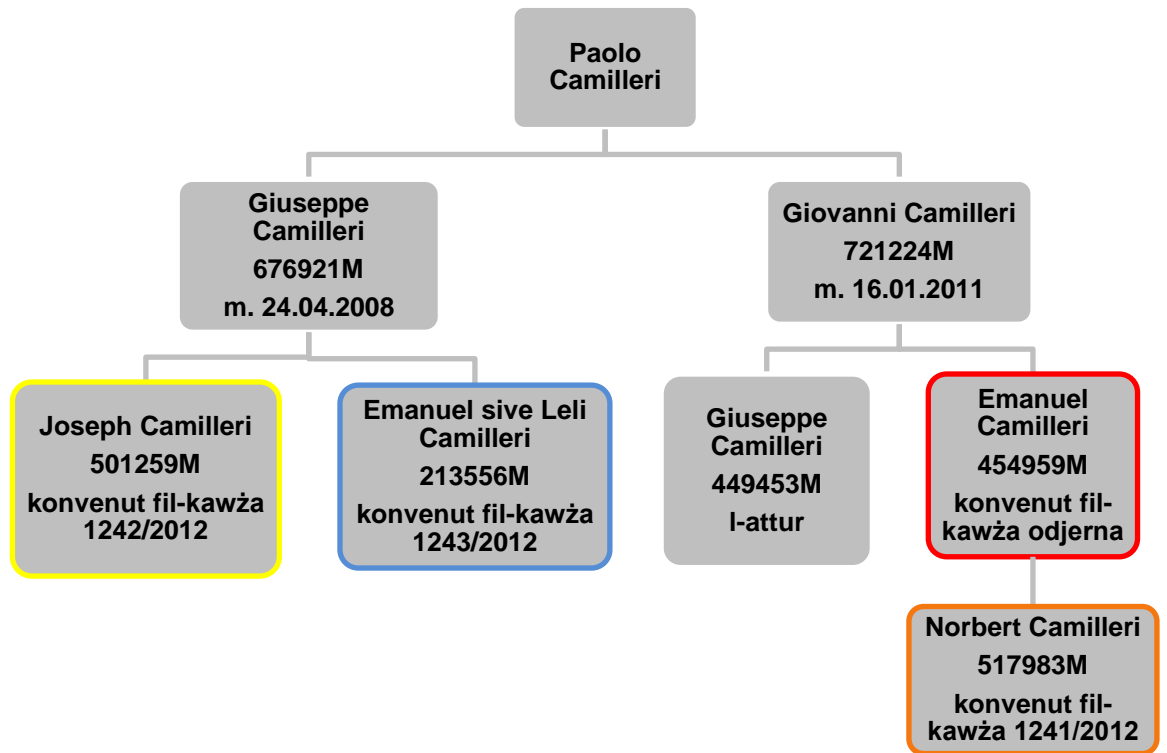

'Għalqa ta'
Taxi/ ta' Wied
Fattiek/ Ta'
Pannelli
(A2128/1997).

10.1. Il-parti ndikata bl-oranġjo hija l-farmhouse mertu tal-kawża in eżami u li l-attur isostni li hi illegalment okkupata. Il-konvenut hu iben Emanuel Camilleri, ħu l-attur, u l-konvenuta miżżewġa lill-konvenut.

11. *Il-partijiet fl-imsemmija erba' kawzi huma kollha dioxendenti ta' Paolo Camilleri, il-gabillott originali, bil-mod segwenti:*

Il-konvenuti fl-erba' kawzi huma hawn indikati bl-istess kulur tal-pjanta JC3.

12. *Fl-erba' kawzi, l-ewwel Qorti ċaħdet it-talbiet tal-attur fir-rigward l-għalqa 'ta' Taxi' sive ta' 'Wied Ħattiek' magħrufa wkoll bħala ta' Pannelli għaliex ikkonkludiet li l-attur ma tax prova li jgawdi t-titolu li jippretendi li għandu fuq l-istess art'.*

3. Permezz tas-sentenza mogħtija fit-23 ta' Frar 2022, din il-Qorti ċaħdet l-appell tal-attur bl-ispejjeż kontrih.

4. Sa fejn rilevanti għar-rikors in disamina, il-motivazzjonijiet li ngħataw fis-sentenza attakkata kienu s-segwenti:

"15. Il-Qorti tqis li l-aggravji kollha tal-attur, permezz ta' liema sostanzjalment għadu jsostni illi hu l-inkwilin rikonoxxut mill-kjamat fil-kawża tal-għalqa 'ta' Taxi' sive 'ta' Wied Ħattiek', ma jistgħux iwasslu sabiex jiġi ddikjarat li hu l-inkwilin rikonoxxut tal-art in kwistjoni. L-attur

ibbaża l-pretensjoni tiegħu fuq il-premessa li “huwa l-inkwilin rikonoxxut mill-Gvern (l-Uffiċċju Kongunt)”. Madankollu din il-premessa giet kontestata mill-kjamat in kawża li ddikjara li għal dak li jirrigwarda l-art magħrufa bħala ‘Għalqa ta’ Taxi’ jew ‘ta’ Wied Hattiek’, is-Salina, San Pawl il-Baħar, it-titolu li jippretendi l-attur ma jeżistix. 1

16. *F’affidavit ta’ Martin Bajada (direttur tal-Inspectorate, Enforcement and Compliance Department) giet spjegata l-pożizzjoni tal-Uffiċċju Kongunt relattiva għall-art ta’ Taxi (Lands File No: A2128/97):*

“..., jidher illi fil-file relattiv ma nstabet ebda dikjarazzjoni ta’ ċessjoni tal-qbiela minn individwi, u għalkemm l-irċevuti joħorġu fuq persuni partikolari, ma jfissirx illi tali individwi se jiġu rikonoxxuti, iżda ssir bħallikieku dawn l-individwi jkunu qed iħallsu l-qbiela f’isem dik il-persuna li fil-verita jkollha titolu rikonoxxut. Skont il-Property Form, li permezz tagħha l-art giet trasferita mis-Santa Sede lill-Gvern ta’ Malta, hawn annessa u mmarkata bħala Dok B, l-art qegħda f’isem John (Gianni) Camilleri, wlied Paolo Camilleri. Inoltre, fuq din l-art ma saret ebda talba għal rikonoxximent, madanakollu jidher illi hemm Correction Sheet (Dok C) li turi li l-art għadha f’isem John Camilleri (K.I. 721224M). Il-missier seta’ jgħaddi l-art lil uliedu x’hin irid sabiex jiġu rikonoxxuti taħt il-Kap. 199, iżda dan ma jidhirx li seħħ għax imkien ma jirriżulta li sar xi trasferiment tal-file relattiv.”²

17. *Skont l-attur, missieru ċeda favurih il-qbiela tal-għalqa ‘ta’ Taxi’ sive ‘ta’ Wied Hattiek’ fl-1993.³ Madanakollu l-ebda dikjarazzjoni f’dak is-sens ma nstabet fil-files tal-Uffiċċju Kongunt li qiegħed jistrieñ fuq l-informazzjoni li hemm fil-property form li saret meta l-art in kwistjoni kienet għaddiet lill-Gvern mingħand il-Knisja. L-istess dokument isejjaħ lil John Camilleri⁴ u ċertu Manuel, brother of John, son of Paolo⁵ għalkemm Osterios Aquilina xehed illi l-Kurja kienet għamlet korrezzjoni fis-sens illi l-gabillott rikonoxxut huwa John Camilleri waħdu.⁶*

18. *Jirriżulta mill-atti li minkejja dan, l-attur ħallas il-qbiela għall-istess art, identifikata fl-irċevuti maħruġa mid-Dipartiment tal-Proprijeta` tal-Gvern bħala proprijeta` numru J57326, f’ħames okkażjonijiet differenti:⁷*

18.1. pagament datat 12 ta’ Lulju 2012 ta’ €353.97 għall-perjodu bejn l-1 ta’ Jannar 1993 sal-31 ta’ Diċembru 2011;⁸

¹ Fol. 739, 740 u l-affidavit ta’ Martin Bajada a fol. 766 et seq.

² Fol. 766 – 7.

³ Fol. 66 tal-proċess numru 1244/2012.

⁴ Missier il-partijiet li miet fis-16 ta’ Jannar 2011.

⁵ Fol. 51.

⁶ Fol. 131.

⁷ Ara wkoll it-tabella ppreżentata minn Martin Bajada a fol. 436 tal-proċess 1244/2012 GM immarkata ‘Dok AX1’.

⁸ Fol. 8.

18.2. pagament ieħor datat 29 ta' Jannar 2013 ta' €18.64 għall-perjodu bejn l-ewwel ta' Jannar 2012 u l-31 ta' Diċembru 2012;

18.3. pagament ulterjuri fit-2 ta' Ottubru 2013 ta' 18.64 għall-perjodu bejn l-1 ta' Jannar 2013 sal-31 ta' Diċembru 2013;9

18.4. pagament ta' €18.64 fit-12 ta' Jannar 2015 għas-sena 2014;10 u

18.5. pagament ieħor ta' €18.64 fil-5 ta' Jannar 2016 għas-sena 2015.11

19. L-ewwel pagament li sar mill-attur kien biss ftit xhur qabel ippreżenta l-kawża. Dan wara li fis-27 ta' Jannar 2012 il-kjamat in kawża bagħatlu ittra u għall-ewwel darba talbu jħallas l-arretrati li kienu dovuti.¹² Mistoqsi għalfejn huwa qatt ma ħallas il-qbiela qabel l-2012 l-attur wieġeb li pprova iżda ma setax għaliex mid-Dipartiment konċernat infurmawh li l-ewwel riedu jagħmlu r-riċerka tagħhom¹³ u dak iż-żmien is-C file ma kienx għadu jeżisti.¹⁴

20. Min-naħa l-oħra l-konvenut argumenta li l-istess porzjon art tissejjaħ 'ta' Pannelli'¹⁵ u li huwa ilu tmax jew tlettax-il sena jgħix ġewwa farmhouse li tinsab ġo fiha flimkien ma' martu u uliedu. Jgħid li oriġinarjament l-art kienet tinħadem minn bużnannuh patern Paolo Camilleri u wara mewtu komplew jaħdmuha bejniethom tnejn minn uliedu, ossija Giuseppe Camilleri u Giovanni (John) Camilleri. Xehed li illum l-art 'Ta' Pannelli' tinħadem minn missieru Emanuel Camilleri, zijuh Pawlu Camilleri u l-kuġini ta' missieru Joseph Camilleri u Leli Camilleri. Biċċiet oħra jinħadmu minn zijuh l-attur. Xehed illi l-kuġini ta' missieru, l-aħwa Joseph u Leli Camilleri iħallsu sehemhom mill-qbiela lill-missieru Emanuel u dan tal-aħħar imur imbgħad iħallas l-ammont sħiħ lis-sid. Jgħid li jgħix fir-razzett in kwistjoni flimkien ma' martu u wliedu bil-permess u l-barka ta' nannuh John Camilleri, missieru Emanuel Camilleri, zijuh Pawlu Camilleri u tal-kuġini ta' missieru Joey u Leli. Jgħid li lanqas iz-zijiet il-bniet, Josephine Camilleri, Mary Camilleri u Vivie Camilleri, m'għandhom oġġezzjoni.

21. Il-konvenut ippreżenta numru sostanzjali ta' ħlasijiet ta' qbiela relattivi għall-art 'ta' Pannelli' li jmorru lura sal-1890.¹⁶

22. Konness mal-appell li qiegħed jiġi deċiż b'din is-sentenza hemm l-appell Giuseppe sive Joseph Camilleri v. Emanuel Camilleri et (1244/2012/1) deċiż illum fejn il-Qorti diġa` għamlet il-

⁹ Ara fol. 37 et seq. tal-proċess 1244/2012GM.

¹⁰ Fol. 129 – 130 tal-proċess 1244/2012 GM.

¹¹ Fol. 438 tal-proċess 1244/2012 GM.

¹² Fol. 9.

¹³ Fol. 333.

¹⁴ Fol. 334.

¹⁵ Fol. 97

¹⁶ Fol. 117 et seq.

konsiderazzjonijiet tagħha dwar aggravji identiċi li ressaq l-attur. Il-Qorti m'għandhiex x'izzid ma' dak li qalet u sabiex tevita ripetizzjoni bla bżonn tiddikjara li l-konsiderazzjonijiet kollha li għamlet f'dik is-sentenza b'referenza għall-art ta' Taxi, jew ta' Pannelli japplikaw mutatis mutandis għall-każ in eżami. L-attur ma tax prova sodisfaċenti li missieru ċedielu l-qbiela tal-għalqa ta' Ta' Taxi jew ta' Pannelli u lanqas li huwa l-inkwilin rikonoxxut tal-istess. Għalhekk in kwantu l-kawża tirreferi għal dik l-art, ma tistax tirnexxi”.

5. Fir-rikors inkwistjoni l-attur jilmenta li s-sentenza attakkata hi l-effett ta' żball ta' fatt li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża kif imfisser fl-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 ossija illi din il-Qorti:

“assumiet bħala fatt illi Joseph Camilleri (ir-ritrattand) ma huwiex inkwilin rikonoxxut bħala tali tal-art u cioe l-għalqa ta' Taxi sive ta' Wied Ħattiek, u abbażi ta' tali assunzjoni l-Qorti pproċediet sabiex tiċħad l-appell propost mir-ritrattand u dan meta l-provi sija dokumentali kif ukoll dawk orali juri l-kontra”.

6. Talab għalhekk lil din il-Qorti sabiex:

“1. Tirrexxindi u tħassar is-sentenza fuq imsemmija fl-ismijiet premissi tat-23 ta' Frar 2022 u dan minħabba li hija vvizjata kif ingħad hawn fuq u dan a tenur tal-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta; u

2. Tordna konsegwentement ir-ritrattazzjoni tal-istess kawża skont il-Liġi

Bl-ispejjeż u bl-ingunzjoni tar-ritrattati in subizzjoni”.

7. L-istess talba saret ukoll fit-tliet kawżi l-oħra bin-numri 1242/2012/GM, 1243/12/GM u 1244/12/GM deċiżi wkoll illum.

8. L-Uffiċċju Kongunt wieġeb illi l-punt li dwaru ddeċidiet din il-Qorti kien wieħed kontestat mill-partijiet. Għalhekk talba għal ritrattazzjoni ma tistax tintlaqa'.

9. Il-konvenut Camilleri wkoll wieġeb illi t-talba tal-attur m'għandhiex tintlaqa' għar-raġuni li l-allegat żball ta' fatt ma jissodisfa l-ebda wieħed mill-ħames elementi kumulattivi li huma meħtieġa biex tintlaqa' talba magħmula taħt l-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12.

10. Permezz ta' rikors ipprezentat fil-11 ta' Awwissu 2022 l-attur talab għar-rikuża tal-Imħallfin li qegħdin jippresjedu din il-Qorti. Talba li ġiet miċħuda b'deċiżjoni li nġhatat fit-13 ta' Ottubru 2022.

Konsiderazzjonijiet:

11. L-attur jilmenta li hemm żball ta' fatt meta fis-sentenza attakkata din il-Qorti qalet:

- i. illi ma nstabet l-ebda dikjarazzjoni fil-*files* tal-kjamat in kawża fis-sens illi fl-1993 missier l-attur ċeda favur dan tal-añħar il-qbiela tal-għalqa '*ta' Taxi' sive 'ta' Wied Fattiek'*; u

ii. li l-provi juru anzi li missier l-attur kien baqa' jhallas kull sena l-qbiela fuq l-art '*ta' Wied Fattiek*'.

12. F'dan ir-rigward l-attur qal illi:

12.1 f'paragrafu 20 tas-sentenza numru 1244/12, li ġie applikat *mutatis mutandis* għall-każ in eżami, din il-Qorti "*injorat għal kollox l-informazzjoni li kienet tinstab fil-istess file u dan billi tat każ biss id-dikjarazzjoni illi l-property form ma kinitx tinstab fil-file meta fil-verità jirriżulta mill-inkartament illi fil-fatt Property Form kien/jew xi darba kien hemm.*" Isostni li d-dokument a fol. 41 u 42 tal-proċess numru 1244/12 jikkontradiċi dak li xehed Martin Bajada u l-konklużjoni raġġunta minn din il-Qorti. L-attur jilmenta wkoll li din il-Qorti wkoll injorat ix-xhieda tiegħu u dik ta' bosta rappreżentanti oħra tal-Gvern li kkonfermaw li huwa fil-fatt l-inkwilin rikonoxxut tal-art inkwistjoni, u li skartat għalkollox ir-rilevanza tal-'*A file*' u d-dokumenti kontenuti fih;

12.2 kuntarjament għal dak li ngħad f'paragrafi 25, 27 u 31 tas-sentenza numru 1244/12, li ġew applikati *mutatis mutandis* għall-każ in eżami, "*ġie debitament pruvat illi fir-riċevuti maħruġa mill-Kurja dejjem kien jinħarġu fuq Emanuel Camilleri u Giovanni Camilleri (Ziju). Emanuel Camilleri fil-kawża 1244/12 huwa iben Giovanni Camilleri u mhux in-neputi tiegħu. Għalhekk kien impossibbli illi l-Qorti tasal għal*

konklużjoni illi Emanuel Camilleri huwa inkwilin rikonoxxut.” Jilmenta wkoll illi “ma teżisti l-ebda prova li fattwalment missier ir-ritrattand kompli jħallas huwa l-qbiela wara li sar it-trasferiment fuq ibnu. Anzi, x’aktarx il-grad tal-probabbli ixaqleb lejn it-teži illi hu ir-ritrattand, Emanuel Camilleri (KI454959M) kompli jħallas il-qbiela biex jipprova jaqliba favur tiegħu, kif prova jagħmel bix-xhieda tiegħu”;

12.3 f'paragrafu 34 tas-sentenza numru 1244/12, li ġie applikat *mutatis mutandis* għall-każ in eżami, il-Qorti nrorat ix-xhieda ta' Martin Bajada li kkonferma li ma hemm l-ebda prassi definita ta' kif wieħed jista' jittrasferixxi l-qbiela tant li bidwi seta' jmur l-Uffiċċju Kongunt u jagħmel dan bil-fomm. Jilmenta li din il-Qorti eskłodiet għalkollox il-possibbiltà li kien hemm żball.

13. Konness mar-rikors li qiegħed jiġi deċiż b'din is-sentenza hemm rikors identiku fil-kawża fl-ismijiet **Giuseppe sive Joseph Camilleri v. Emanuel Camilleri et** (1244/2012/2) deċiż illum fejn il-Qorti diġà għamlet il-konsiderazzjonijiet dwar l-ilmenti u t-talbiet tal-attur. Il-Qorti m'għandhiex x'izzid ma' dak li qalet u sabiex tevita ripetizzjoni bla bżonn tiddikjara li l-konsiderazzjonijiet kollha li għamlet f'dik is-sentenza japplikaw *mutatis mutandis* għar-rikors in eżami wkoll. Ittenti għalhekk li l-iżball allegat mill-attur mhux xejn għajr nuqqas ta' qbil mal-apprezzament tal-fatti li għamlet din il-Qorti. Ifallu għalhekk l-elementi meħtieġa sabiex

App. Ċiv. 1241/12/2

din il-Qorti tħassar is-sentenza attakkata a bażi tal-Artikolu 811(l) tal-Kap.
12.

Għal dawn il-motivi tiċħad it-talbiet tal-attur magħmula bir-rikors tal-20 ta'
Mejju 2022, bl-ispejjeż kollha kontrih.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Anthony Ellul
Imħallef

Deputat Reġistratur
rm